

Dobrowolność ZUS w Polsce

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Warszawa, 9 maja 2019 r.

Agenda

- ZUS dzisiaj
- ZUS jutro
- Badanie opinii przedsiębiorców
- Skutki dobrowolnego ZUS
- Możliwość rozwoju prywatnych ubezpieczeń społecznych dla przedsiębiorców
- Założenia do projektu zmian w ustawach

ZUS dzisiaj

Adam Abramowicz, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców

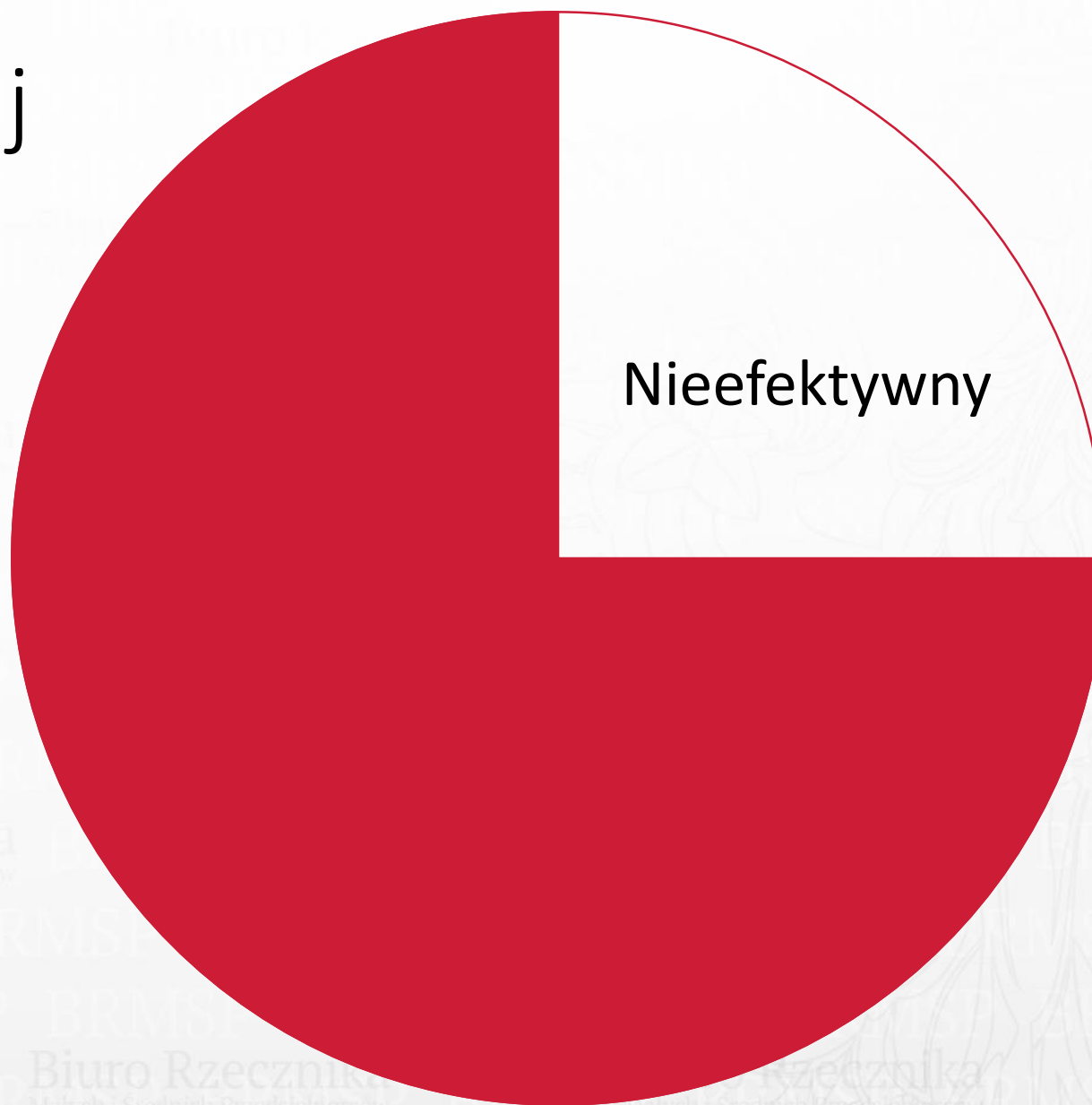
Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

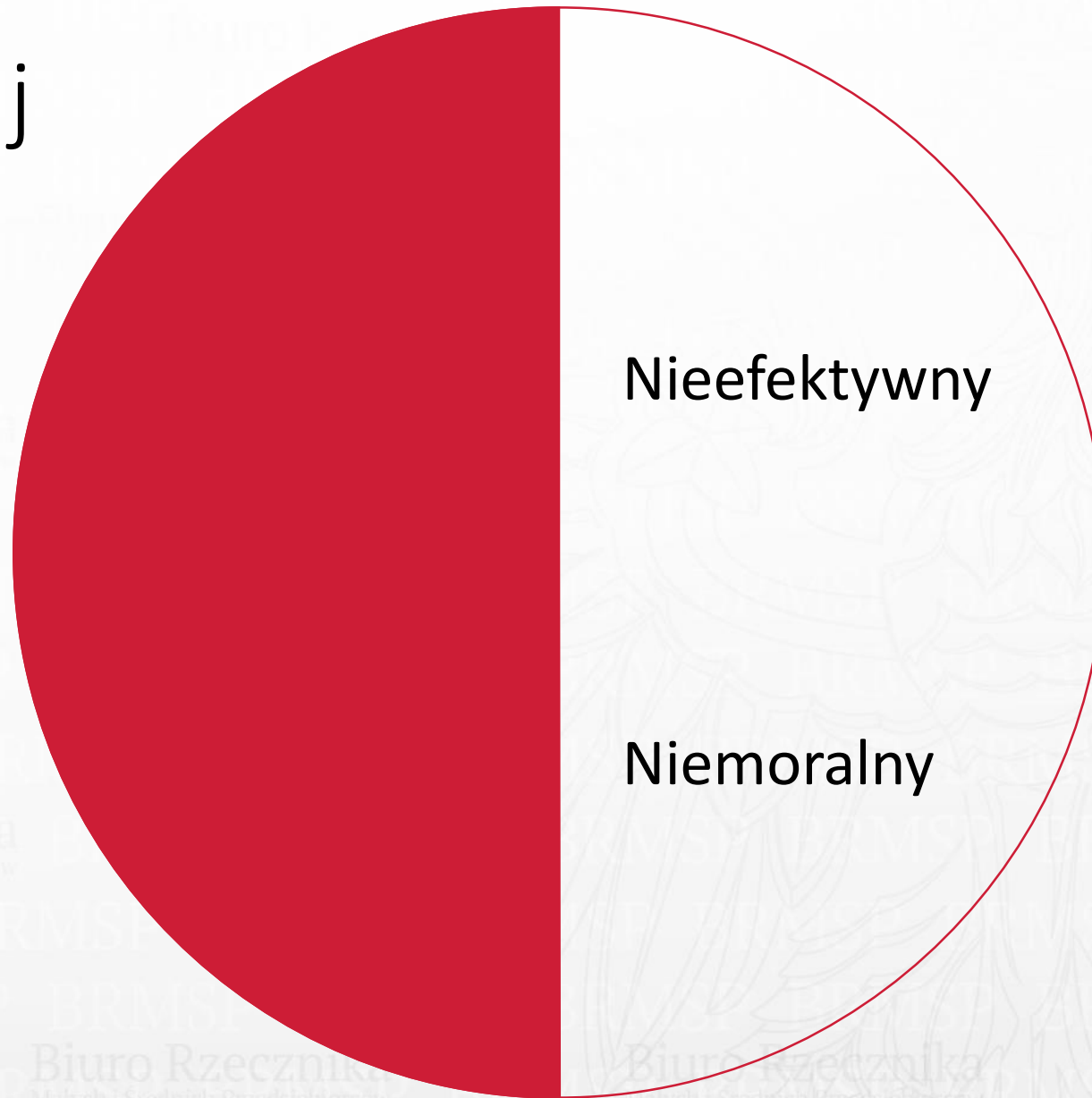
Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

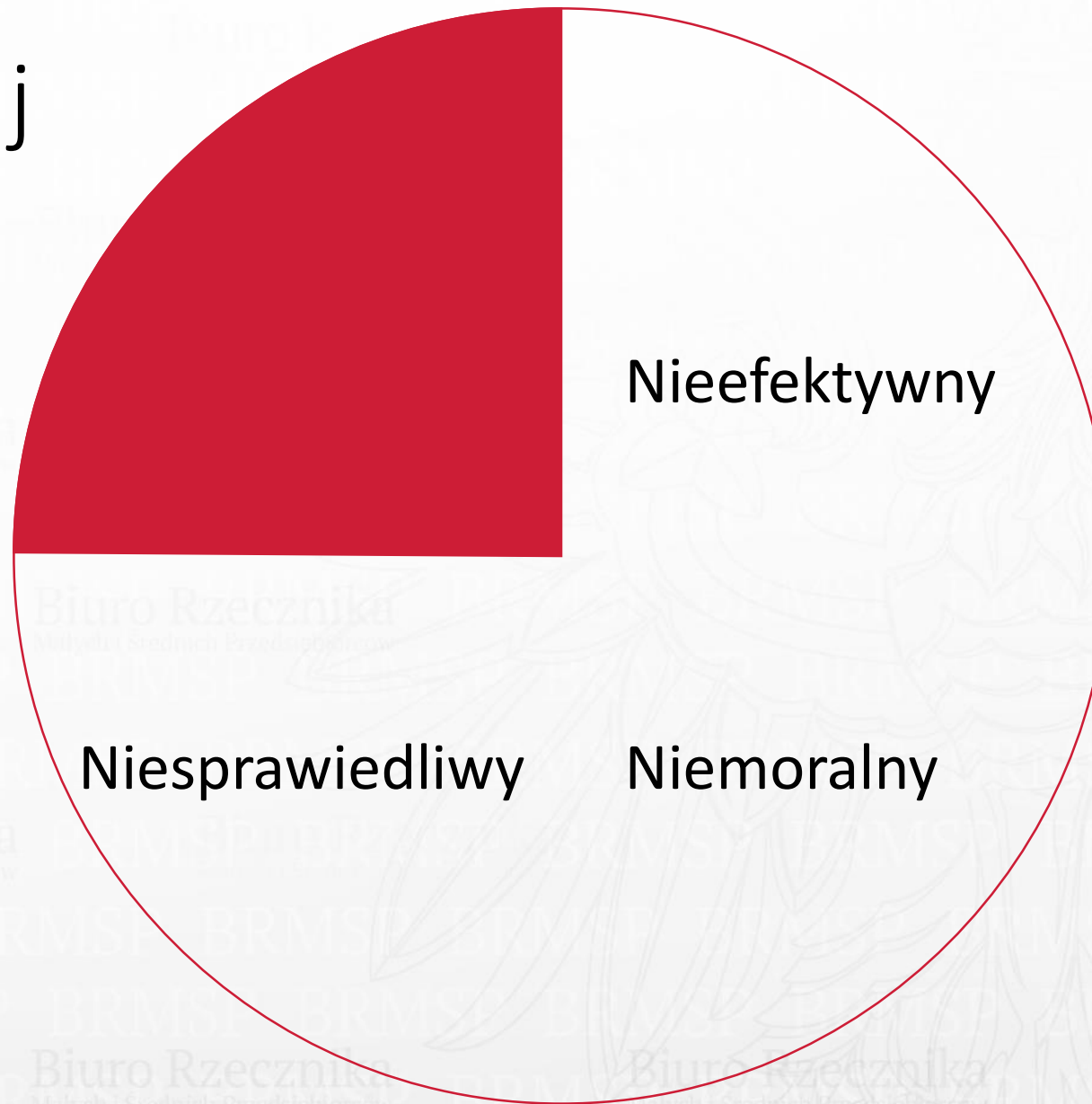
ZUS dzisiaj

ZUS dzisiaj

ZUS dzisiaj

ZUS dzisiaj

Zakłóca
konkurencję

Nieefektywny

Niesprawiedliwy

Niemoralny

ZUS dzisiaj

**PUŁAPKA NA
PRZEDSIĘBIORCÓW**

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

ZUS jutro

Adam Abramowicz, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

ZUS jutro – oczekiwania społeczne

1,5 mln samozatrudnionych przedsiębiorców

Składka jest zbyt wysoka wg 67%

Jedna z głównych barier prowadzenia działalności

ZUS jutro – przykład Niemiec

Dobrowolne ubezpieczenie społeczne

Obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne

Polskie firmy rejestrują się w Niemczech

ZUS jutro – dobrowolny

Czas na decyzję – system powszechny,
ubezpieczenie rynkowe lub oszczędności

45% przedsiębiorców wybrałoby dobrowolny ZUS

Państwo jako partner

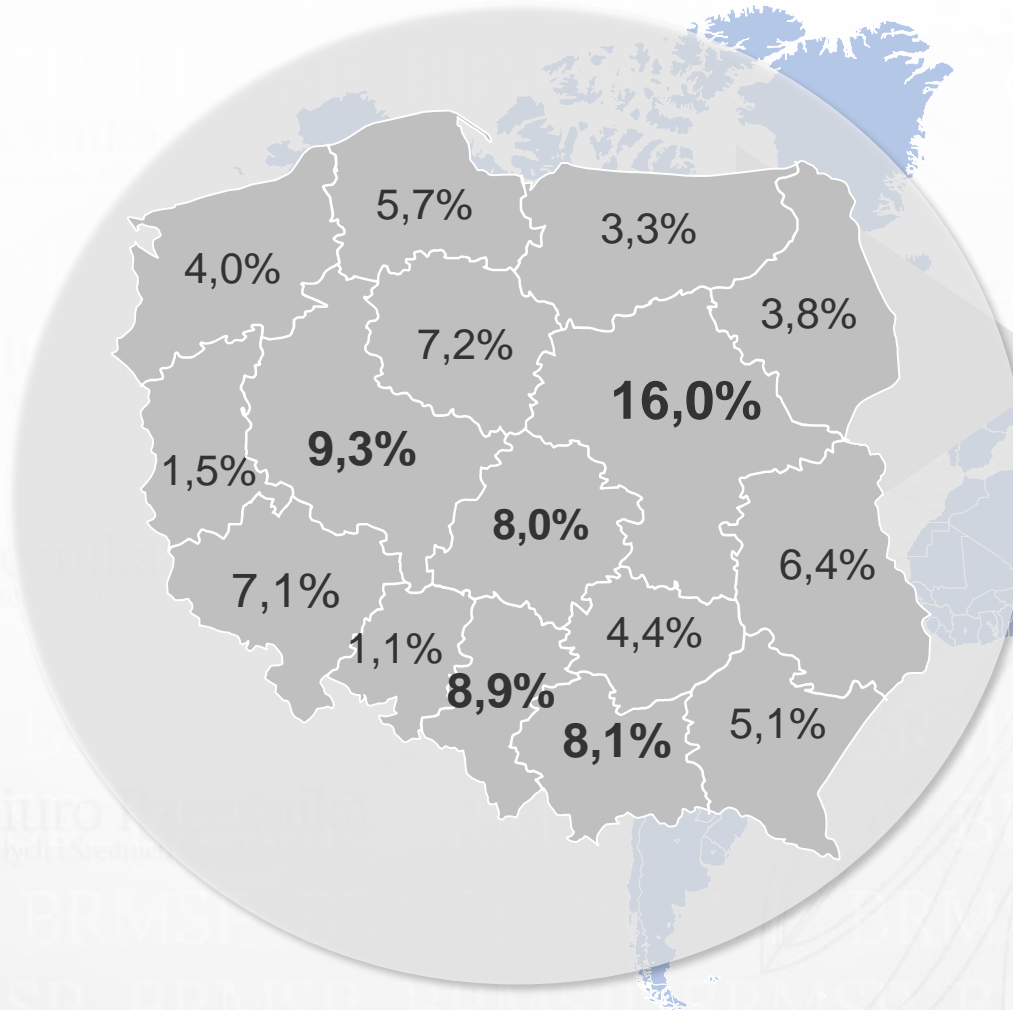
Badanie opinii przedsiębiorców

Artur Kotliński, Instytut Badawczy IPC

Jarosław Sawicki, Instytut Badawczy IPC

Metodologia

CATI - Computer Assisted Telephone Interview

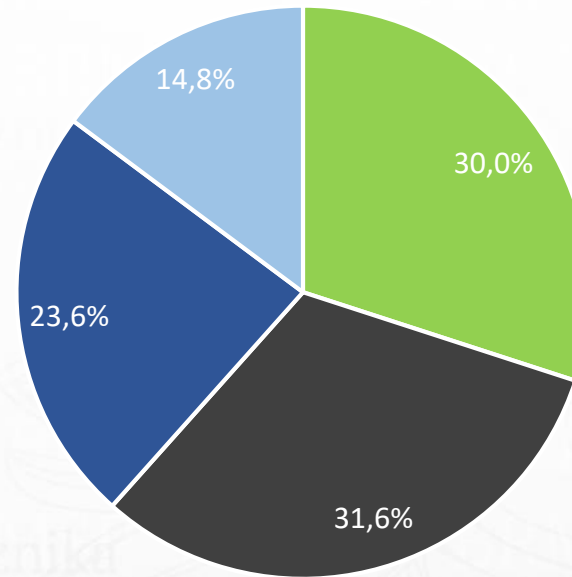
Metoda zbierania informacji w badaniach ilościowych. W badaniach realizowanych metodą CATI wywiad z respondentem jest prowadzony przez telefon, a ankieter odczytuje pytania i notuje uzyskiwane odpowiedzi korzystając ze specjalnego skryptu komputerowego

- Zasięg badania - **badanie ogólnopolskie**, dobór proporcjonalny w podziale na województwa i branże.
- W badaniu wzięło udział **1022 badanych**, którzy zadeklarowali, że prowadzą jednoosobową działalność gospodarczą.
- Największa grupa respondentów pochodziła z województw: **mazowieckiego** – 16,0% i **wielkopolskiego** – 9,3%.

Wyniki

W jakiej wysokości odprowadza Pani/Pan miesięcznie składki na ubezpieczenia społeczne?

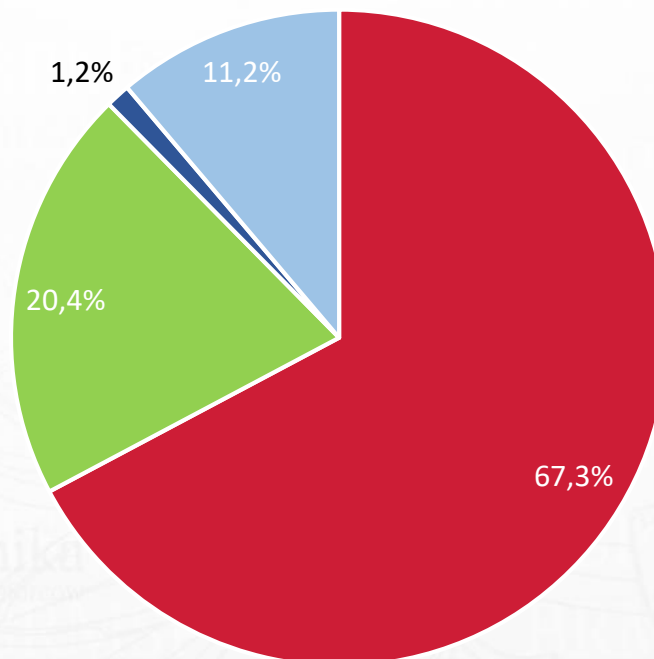

■ Do 500 zł ■ 501-1000zł ■ powyżej 1001 zł ■ Nie wiem

Blisko **co trzeci** badany przedsiębiorca wskazał, że odprowadza składki na ubezpieczenie społeczne w wysokości 501-1000 złotych lub w wysokości do 500 złotych. Prawie **15%** respondentów wskazało, że nie wie, w jakiej wysokości miesięcznie odprowadza na ubezpieczenie społeczne.

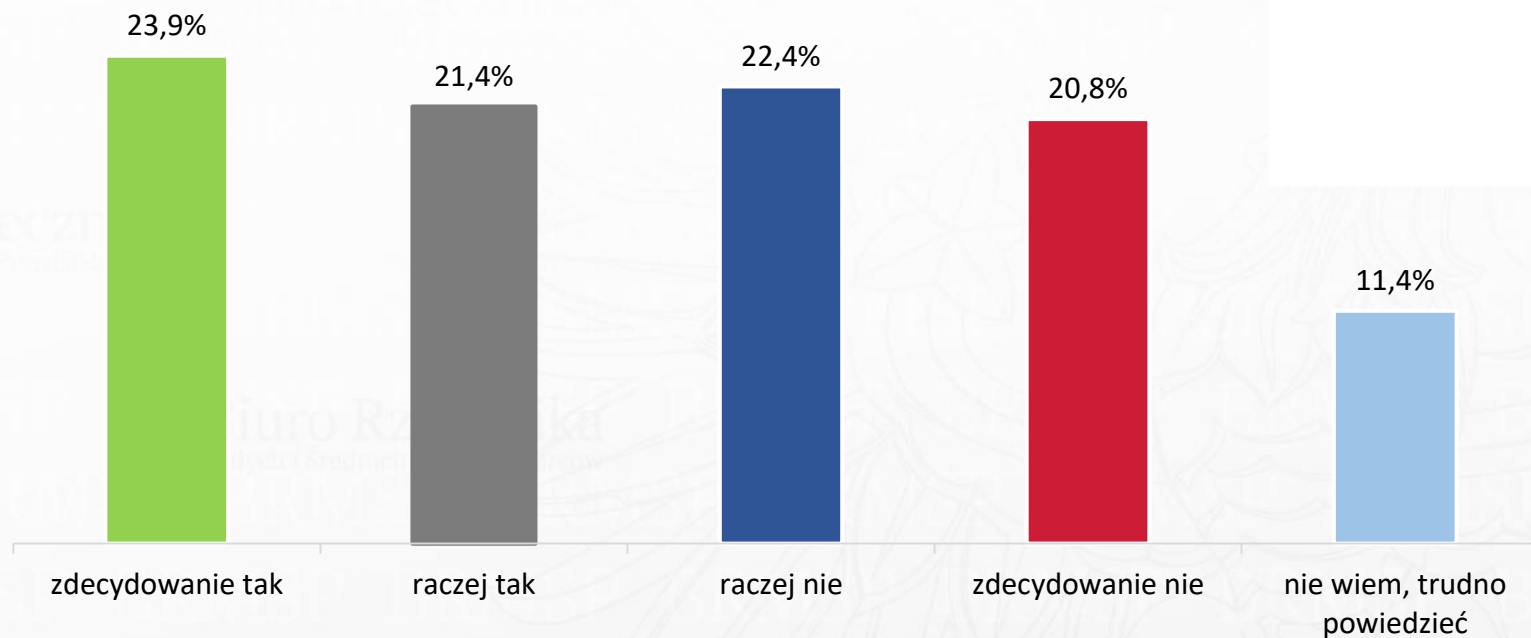
Czy wysokość należnych składek jest w Pani/Pana ocenie ...

■ zbyt wysoka ■ odpowiednia ■ zbyt mała ■ nie mam zdania

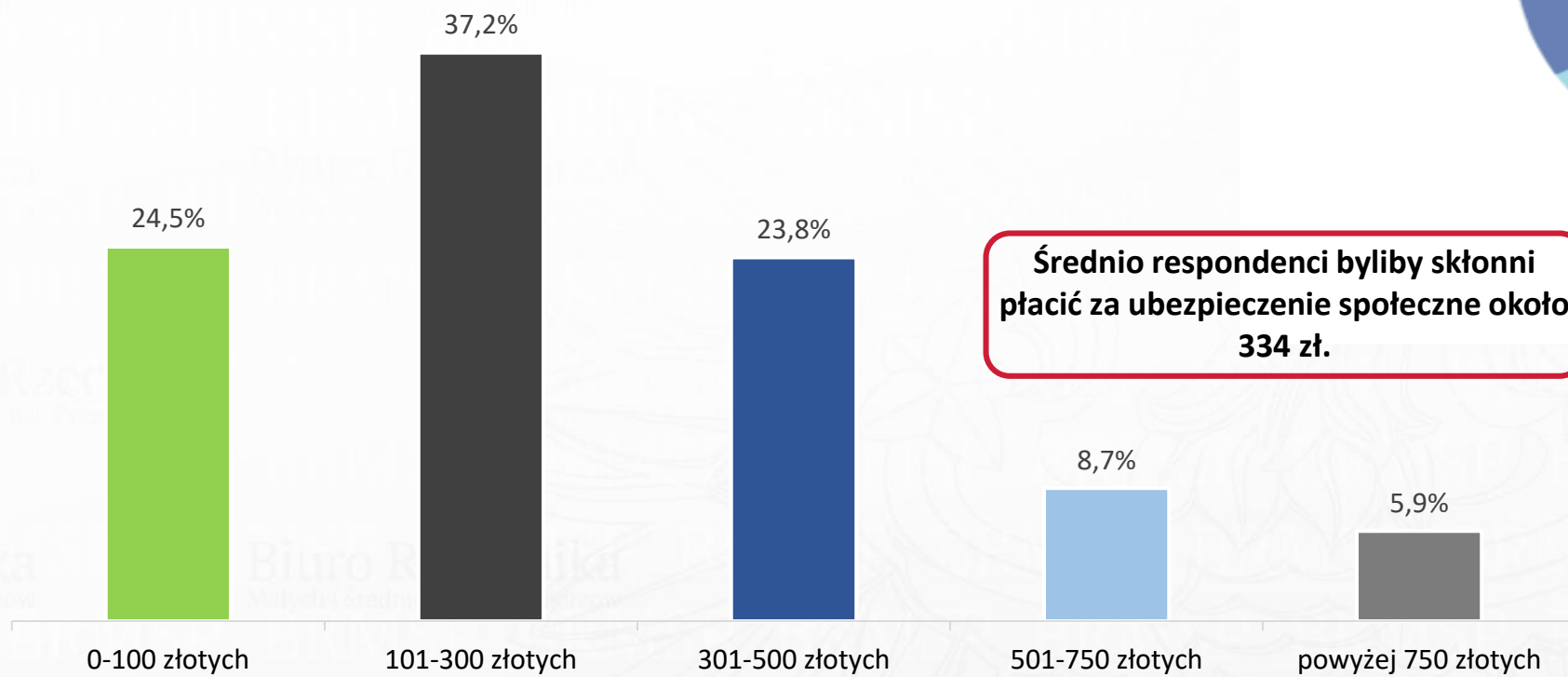
Ponad **2/3** badanych wskazuje na to, że w ich ocenie wysokość należnych składek na ubezpieczenie społeczne jest zbyt wysoka. **Co piąty** badany przedsiębiorca zgodził się ze stanowiskiem, że ich wysokość jest odpowiednia.

Czy mając możliwość zrezygnowania z opłacania składek na ubezpieczenia społeczne podjąłby Pan decyzję o niepłaceniu składek wiedząc, że będzie się to wiązać z utratą prawa do odpowiednich świadczeń?

Nieco ponad **45%** badanych przedsiębiorców zadeklarowała chęć zrezygnowania z opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, gdyby istniała taka możliwość, w porównaniu do **43%** respondentów, którzy nawet przy istnieniu takiej możliwości, nie skorzystaliby z niej.

Gdyby to od Pana/i zależało, to ile byłby/byłaby Pan/i w stanie płacić za ubezpieczenie społeczne?

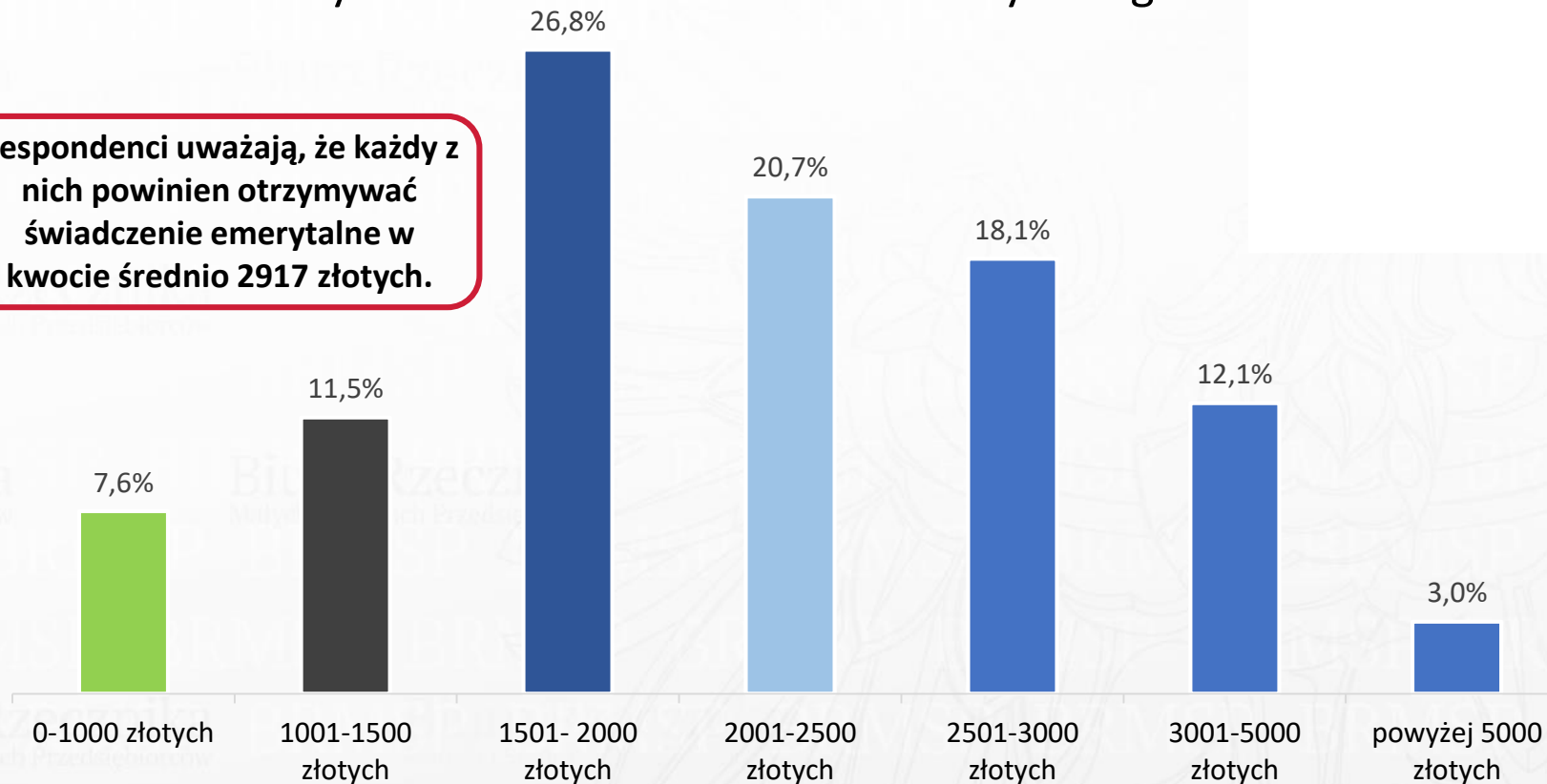

Najczęściej wskazywaną kwotą, którą badani przedsiębiorcy byliby skłonni płacić za ubezpieczenie społeczne była kwota w przedziale 101-300 złotych (37,2%). Co czwarty badany wskazał również na kwotę do 100 złotych oraz 301-500 złotych.

Gdyby przyjąć, że po 30 latach prowadzenia działalności gospodarczej przechodzi Pan na emeryturę, to jaka powinna być kwota Pana świadczenia emerytalnego?

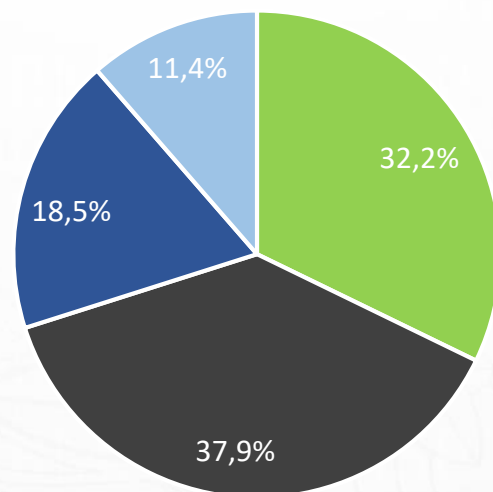
Respondenci uważają, że każdy z nich powinien otrzymywać świadczenie emerytalne w kwocie średnio 2917 złotych.

Badani najczęściej twierdzili, że po 30 latach prowadzenia działalności gospodarczej, kwota ich świadczenia emerytalnego powinna wynosić **1501-2000 złotych**. Co piąty respondent wskazał, że kwota ta powinna być niższa.

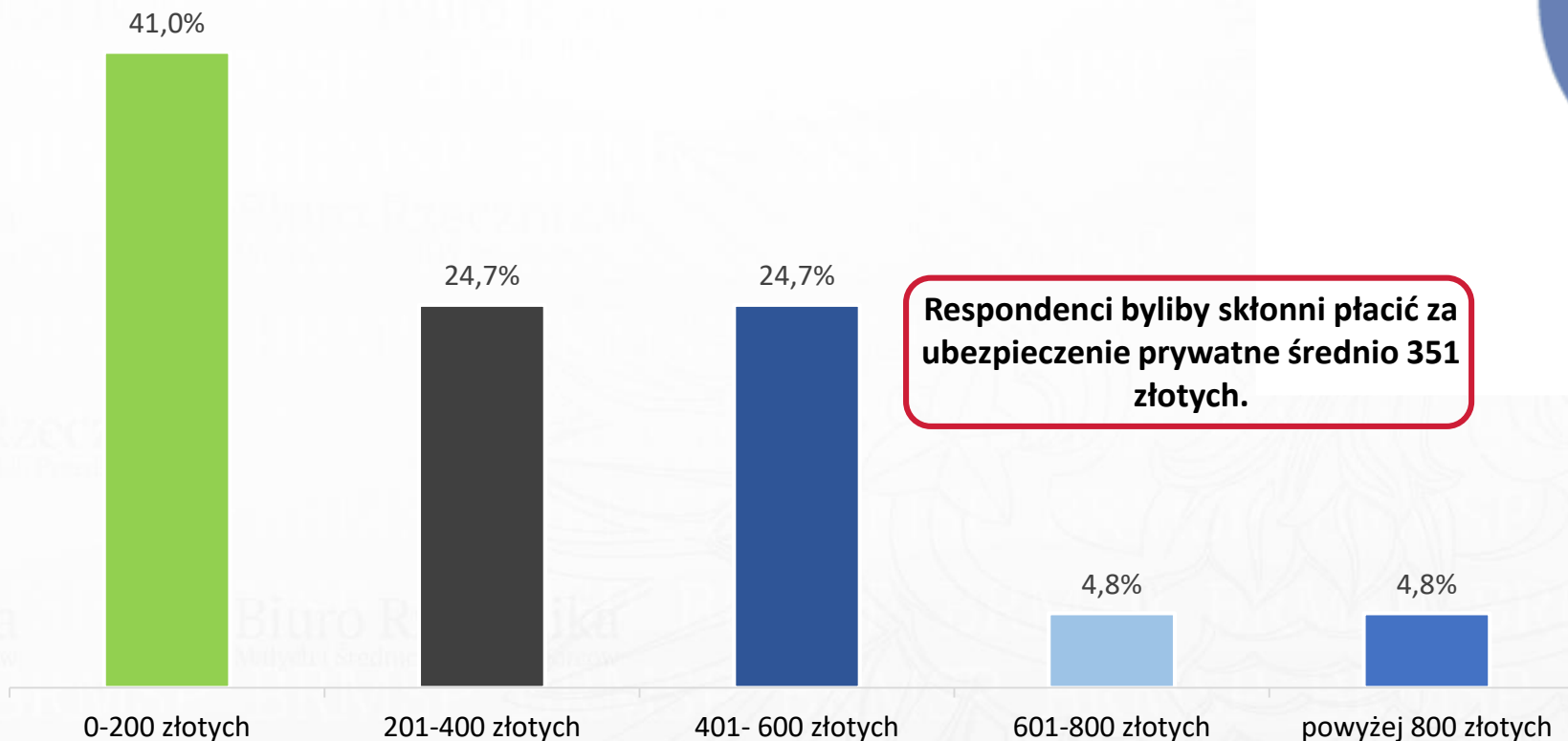
Czy ubezpieczył(a)by się Pan/i we własnym zakresie w systemie prywatnym?

- Tak, niezależnie od kosztów
- Tak, jeżeli przy podobnym poziomie świadczeń koszt byłby podobny do składek ZUS
- Tak, do określonej kwoty, proszę podać jakiej?
- Nie

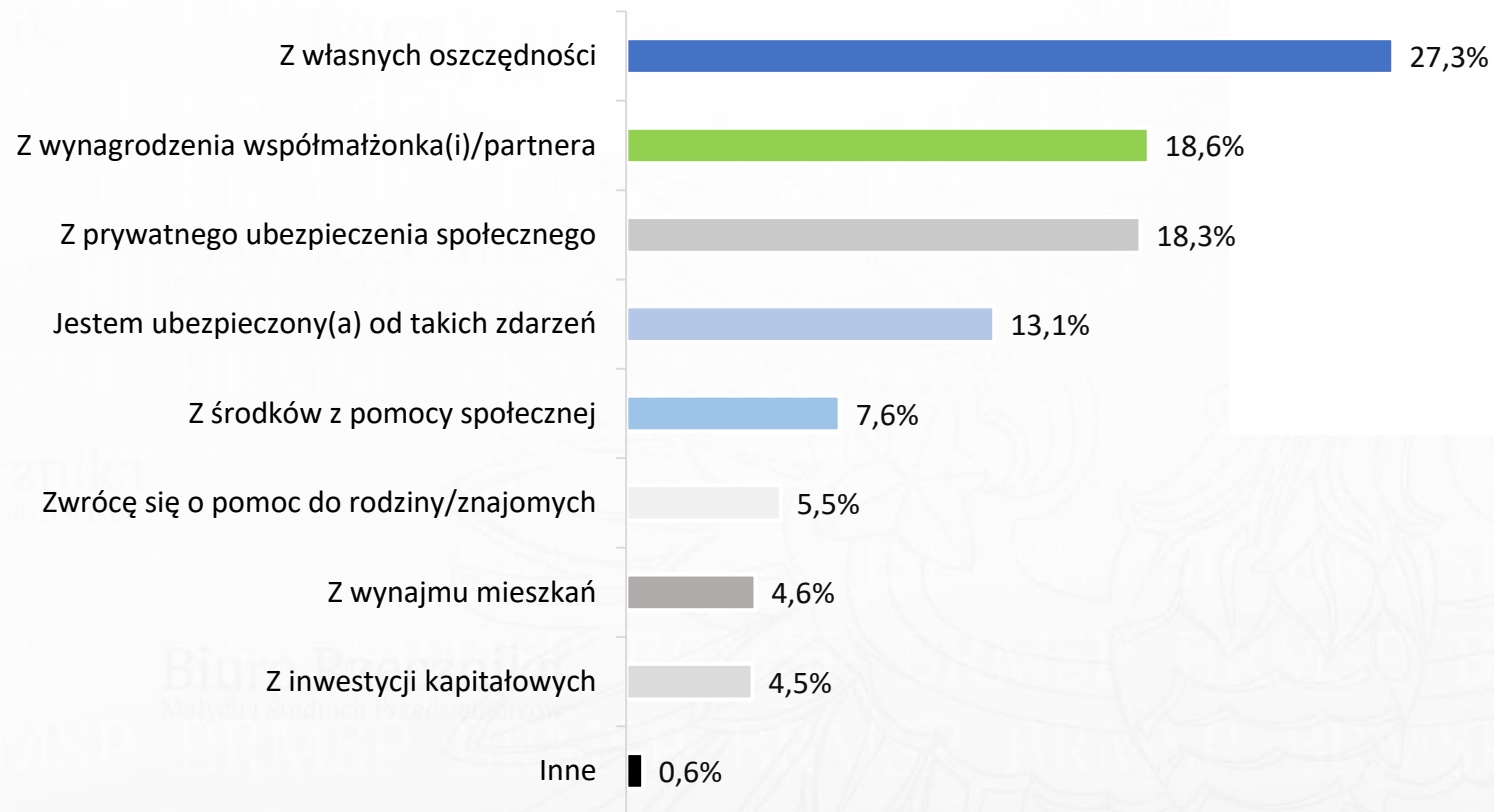
Badani przedsiębiorcy najczęściej wskazywali, że byliby skłonni ubezpieczyć się we własnym zakresie w systemie prywatnym, jeśli świadczenia byłyby na podobnym poziomie, a wysokość składek – podobna do tych płaconych do ZUS (blisko **38%**). Co **dziesiąty** badany nie chciałby skorzystać z takiej możliwości.

Tak, do określonej kwoty, proszę podać jakiej?

Badani, którzy odpowiedzieli, że byliby skłonni ubezpieczyć się prywatnie, ale do wskazanej kwoty wskazywali najczęściej, że byłaby to kwota do 200 złotych (41,0%). Kwotę 600 złotych i wyższą zadeklarował co 10 badany z tej kategorii.

Z jakich środków by się Pani/Pan utrzymywał(a)?

Co czwarta osoba wskazała, że utrzymanie miałoby miejsce z jej własnych oszczędności. Osoby, które odpowiedziały, że utrzymywałyby się z innych źródeł wskazały m.in. na podjęcie dodatkowej pracy np. przez Internet, pobieranie renty lub że nie wiedzą, z czego utrzymałyby się w takim wypadku.

Skutki dobrowolnego ZUS

dr Antoni Kolek, Instytut Emerytalny

Skutki dobrowolnego ZUS - ekspertyza

Miesięczna wysokość składek osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą

Mając na uwadze powyższe, za okres styczeń - grudzień 2019 r. składka na ubezpieczenia społeczne wyżej wymienionych osób nie może być niższa niż:

- 558,08 zł (tj. 19,52% z 2859,00 zł.) na ubezpieczenie emerytalne
- 228,72 zł (tj. 8% z 2859,00 zł.) na ubezpieczenia rentowe
- 47,75 zł (tj. 1,67% z 2859,00 zł.) na ubezpieczenie wypadkowe

Skutki dobrowolnego ZUS - ekspertyza

Miesięczna wysokość składek osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą – zasady preferencyjne

Mając na uwadze powyższe, za okres styczeń - grudzień 2019 r. składka na ubezpieczenia społeczne wyżej wymienionych osób nie może być niższa niż:

- 131,76 zł (tj. 19,52% z 675 zł) na ubezpieczenie emerytalne,
- 54,00 zł (tj. 8% z 675 zł) na ubezpieczenia rentowe,
- 11,27 (tj. 1,67% z 675 zł) na ubezpieczenie wypadkowe .

Skutki dobrowolnego ZUS - ekspertyza

Ubezpieczeni w ubezpieczeniu emerytalnym, rentowym oraz wypadkowym – stan na 30.09.2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba osób
Ubezpieczenie wypadkowe - Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby niepełnosprawne podejmujące po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, dla których podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 60% kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia	1 225 317
Ubezpieczenie wypadkowe - Osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą oraz osoby niepełnosprawne podejmujące po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, dla których podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi zadeklarowana kwota nie niższa niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia	286 495

Skutki dobrowolnego ZUS - ekspertyza

Wyniki analizy – wpływy do FUS z tytułu składek na ubezpieczenie osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą (w skali miesiąca)

Kwota składek	Wszyscy ubezpieczeni opłacają składki	25% ubezpieczonych rezygnuje z ubezpieczenia	50% ubezpieczonych rezygnuje z ubezpieczenia	75% ubezpieczonych rezygnuje z ubezpieczenia	100% ubezpieczonych rezygnuje z ubezpieczenia
suma kwot składek emerytalnych, rentowych i wypadkowych	1,07 mld zł	802 mln zł	538 mln zł	277 mln zł	0

Skutki dobrowolnego ZUS - ekspertyza

Podsumowanie

- ✓ Przedstawione w ekspertyzie założenia ukazują strukturalne rozłożenie grupy osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą oraz miesięczny ubytek wpływów do FUS wynikający z rezygnacji określonego odsetka przedsiębiorców.
- ✓ W zależności od projektowanych rozwiązań niezbędnym będzie określenie ilu przedsiębiorców zdecyduje się zrezygnować z ubezpieczeń społecznych, czego konsekwencją będzie brak składek do FUS.
- ✓ Podkreślenia wymaga także fakt, że przyjęte wyliczenia odnoszą się do wysokości składek właściwych dla osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą za 2019 rok.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

Niemiecki system ubezpieczenia społecznego obejmuje pięć podstawowych typów ubezpieczeń

- ubezpieczenie zdrowotne,
- ubezpieczenia opieki długoterminowej,
- ubezpieczenie na wypadek bezrobocia,
- ubezpieczenie wypadkowe,
- ubezpieczenie emerytalne (emerytalno-rentowe).

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

Pierwszy filar niemieckiego systemu emerytalnego jest systemem publicznym opartym na finansowaniu metodą pay-as-you-go

- ustawowe ubezpieczenie emerytalno-rentowe (Gesetzliche Rentenversicherung, GRV),
- system emerytalny dla wolnych zawodów (Berufsständische Versorgungswerke),
- system rolniczy (Landwirtschaftlichen Sozialversicherung),
- system emerytalny dla pracowników służby cywilnej (Beamtenversorgung).

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

System emerytalny dla wolnych zawodów (Berufsständische Versorgungswerke),

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami, uczestnictwo w tym systemie **nie jest obowiązkowe** dla osób samozatrudnionych, które mogą jednak przystąpić do niego na zasadzie dobrowolności. Do systemu dobrowolnie może przystąpić również każda osoba mieszkająca na terenie Niemiec niezależnie od faktu bycia zatrudnionym.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

System emerytalny dla wolnych zawodów (Berufsständische Versorgungswerke),

Ustawowemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu obowiązkowo podlegają następujące grupy samozatrudnionych:

- nauczyciele, nauczyciele przedszkolni i wychowawcy,
- pielęgniarki i położne,
- piloci rzeczni i portowi,
- marynarze i rybacy,
- kominiarze komunalni,
- samozatrudnieni mający wyłącznie jednego kontrahenta,
- samozatrudnieni rzemieślnicy wpisani do rejestru rzemieślników,
- samozatrudnieni działający w przemyśle chałupniczym,
- artyści i pisarze.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

System emerytalny dla wolnych zawodów (Berufsständische Versorgungswerke),

Dobrowolności uczestnictwa w systemie emerytalnym dla wolnych zawodów sprawia, że publicznym ubezpieczeniem emerytalnym objętych ok. 25% osób prowadzących działalność gospodarczą w Niemczech.

Oznacza to, że $\frac{3}{4}$ niemieckich przedsiębiorców nie uczestniczy w Systemie emerytalnym dla wolnych zawodów (Berufsständische Versorgungswerke

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

II filar niemieckiego systemu emerytalnego

Drugi filar niemieckiego systemu emerytalnego tworzą pracownicze programy emerytalne. Programy te są zakładane przez pracodawców na rzecz pracowników, którzy mogą w nich uczestniczyć na zasadzie dobrowolności.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

III filar niemieckiego systemu emerytalnego

Zabezpieczenie indywidualne realizowane w ramach trzeciego filara niemieckiego systemu emerytalnego jest w pełni dobrowolne i zależy wyłącznie od inicjatywy potencjalnego uczestnika.

Szczególnie istotną formą dodatkowego zabezpieczenia emerytalnego dla samozatrudnionych w Niemczech jest program Emerytur Rürüpa.

Uczestnictwo w programie upoważnia do korzystania z istotnych odpisów podatkowych. W 2018 r. można było odpisać od podatku 86% odprowadzonej składki, 20 392 EUR w landach zachodnich i 18.226 EUR w landach wschodnich.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

III filar niemieckiego systemu emerytalnego

W fazie dekapulacji program Emerytur Rürüpa przewiduje wyłącznie możliwość wypłaty w formie emerytur dożywotnich po ukończeniu przez oszczędzającego 62 roku życia

Kapitał zgromadzony w programie nie może być w żadnym przypadku poddany egzekucji.

Co do zasady środki zgromadzone w programie nie są dziedziczone. Zawarcie uzupełniających umów ubezpieczenia może jednak umożliwiać wypłatę świadczeń w postaci renty rodzinnej lub renty inwalidzkiej.

Dobrowolny ZUS – system niemiecki

Podsumowanie

- ✓ Wprowadzenie dobrowolnego ubezpieczenia społecznego daje prawo i możliwość podjęcia decyzji o sposobie ubezpieczenia
- ✓ Zgodnie z wynikami przeprowadzonych badań należy spodziewać się, że około 45% osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą może zrezygnować z obowiązkowego ubezpieczenia w systemie publicznym
- ✓ Będzie się to wiązało z obniżeniem wpływów do FUS o około 0,5 mld zł miesięcznie
- ✓ Z czasem uformuje się rynek prywatnego ubezpieczenia społecznego dla przedsiębiorców

Możliwość rozwoju prywatnych ubezpieczeń społecznych dla przedsiębiorców

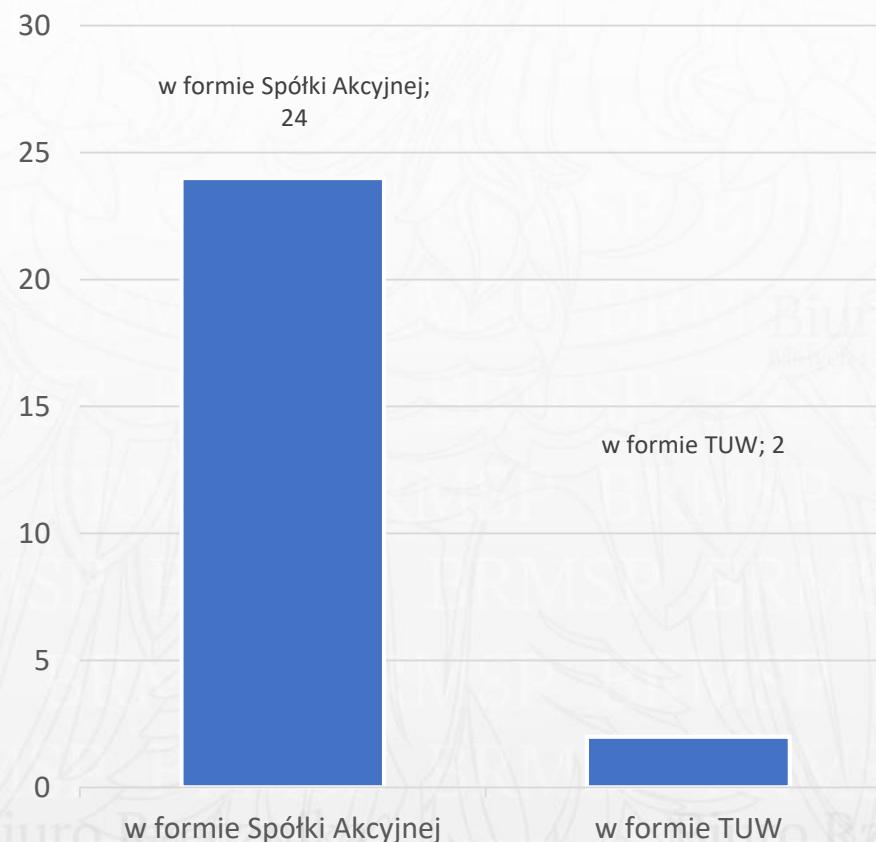
Paweł Sawicki, Polska Izba Ubezpieczeń

Rynek ubezpieczeń na życie

Obecnie w Polsce funkcjonuje
26 zakładów ubezpieczeń na życie, w tym:

- 24 w formie spółek akcyjnych
- 2 w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych

Rynek ubezpieczeń na życie

Rodzaje ubezpieczeń oferowanych przez zakłady ubezpieczeń na życie:

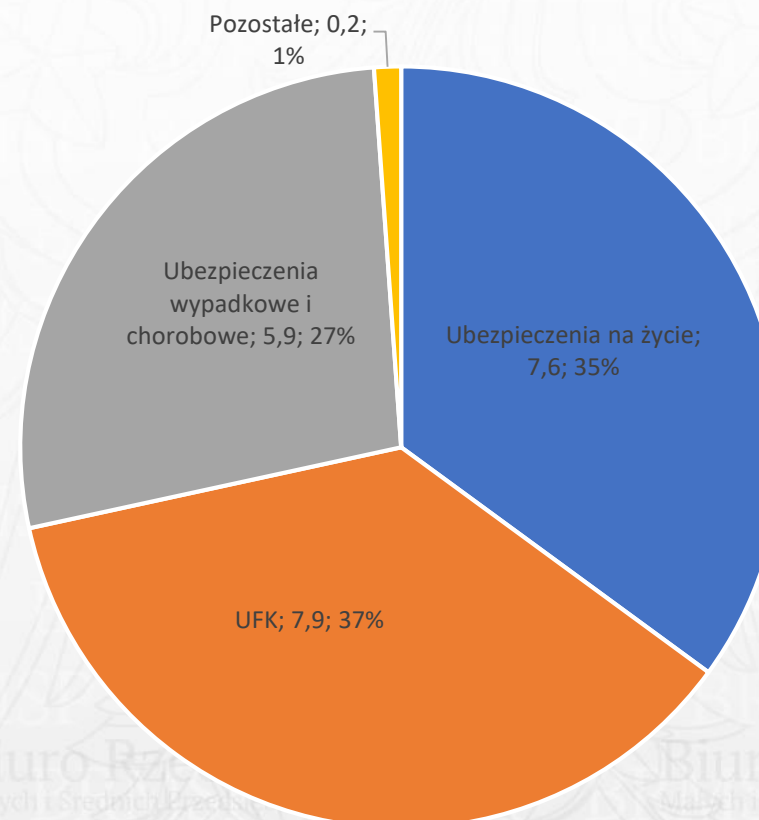
- Grupa I: ubezpieczenia na życie
- Grupa II: ubezpieczenia posagowe
- Grupa III: ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym
- Grupa IV: ubezpieczenia rentowe
- Grupa V: ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe
- Reasekuracja czynna

Rynek ubezpieczeń na życie

Składka przypisana brutto w Dziale I na koniec 2018r. wyniosła **21,7** mld PLN

Składka przypisana brutto
Portfel ubezpieczeń [mld PLN; %]

Rynek ubezpieczeń na życie

Suma aktywów wszystkich Zakładów Ubezpieczeń w Dziale I na koniec 2018r. wyniosła

95,0 mld PLN

Suma rezerw techniczno-ubezpieczeniowych (brutto) wszystkich Zakładów Ubezpieczeń

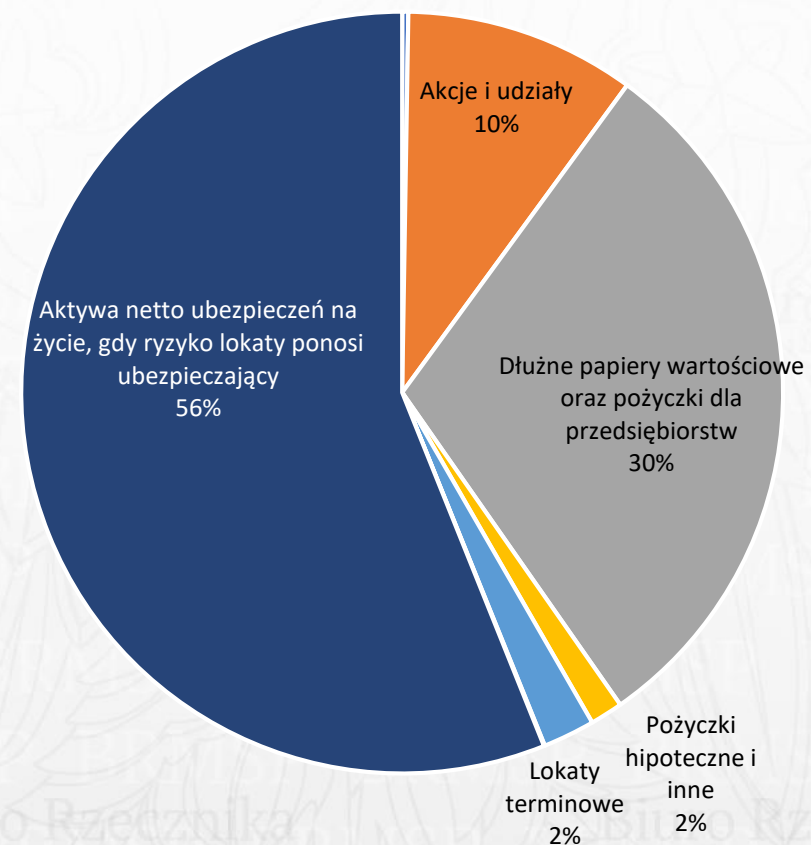
w Dziale I na koniec 2018r. wyniosła **80,3** mld PLN

Rynek ubezpieczeń na życie

Suma inwestycji Zakładów Ubezpieczeń w
Dziale I na koniec 2018r. wyniosła

90,5 mld PLN

Rynek ubezpieczeń na życie

Wskaźnik wypłacalności odnoszący się do kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) na koniec 2018r. wyniósł **331,2%**

Produkty emerytalne w ofercie zakładów ubezpieczeń

- Na koniec 2017 roku funkcjonowały 1053 pracownicze programy emerytalne, w tym 645 realizowanych w formie umowy z zakładem ubezpieczeń **(PPE)**
- Indywidualne konta emerytalne **(IKE)**
- Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego **(IKZE)**
- Pracownicze plany kapitałowe **(PPK)**

Produkty emerytalne w ofercie zakładów ubezpieczeń

- prywatna emerytura z korzyściami podatkowymi – **Basis Rente (Rürup Rente)**
- Ubezpieczenie na dożycie (endowment) z gwarantowanym udziałem w zysku lub UFK (z gwarancją zwrotu wpłaconych składek)
- **korzyści podatkowe:** składki można odpisać od podatku w maksymalnej wysokości 21.388 EUR dla osób samotnych i 42.766 EUR dla współmałżonków, do 2025 r. docelowo odpowiednio 24.305 EUR i 48.610 EUR
- **Warunki umowy:** w momencie podpisania umowy nie więcej niż 62 lata, elastyczny produkt – możliwość zmniejszania lub zwiększania wysokości składki, zawieszania wpłat (problemy finansowe), opłacanie składek regularnie lub jednorazowo
- Ochrona kapitału – zgromadzony kapitał nie jest brany pod uwagę przy upadłości
- **Wyplata:** możliwa od 62 roku życia, renta dożywotnia, nie ma możliwości wypłaty części lub całości kapitału jednorazowo

Produkty emerytalne w ofercie zakładów ubezpieczeń

- ubezpieczenie na dożycie (endowment) lub UFK
- gwarancja wpłaconego kapitału lub jej brak
- **elastyczny produkt** – możliwość zmniejszania lub zwiększania wysokości składki, zawieszania wpłat, opłacanie składek regularnie lub jednorazowo
- **zakres ochrony:** wzorowany na ubezpieczeniu społecznym, brak możliwości pełnego odzwierciedlenia
- **wypłata:** renta dożywotnia, do dyskusji możliwość wypłaty części lub całości kapitału jednorazowo
- korzyści podatkowe: do dyskusji, niezbędne, skoro przedsiębiorca może odliczyć od dochodu składki ZUS

Dobrowolność ZUS w Polsce

Założenia do projektu zmian w ustawach

Warszawa, 9 maja 2019 r.

Dr n. praw. Marek Woch

Radca Rzecznika

Biuro Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Wysokość składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych* Składki za styczeń - grudzień 2019 r.

Rodzaj składki	Z dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym	Bez dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego
Ubezpieczenia społeczne **	904,60 zł	834,55 zł
Ubezpieczenie zdrowotne	342,32 zł	342,32 zł
Fundusz Pracy i Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych	70,05 zł	70,05 zł
SUMA	1316,97 zł	1246,92 zł

* dotyczy osób prowadzących pozarolniczą działalność, dla których minimalną podstawę wymiaru stanowi kwota 2859 zł (60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego, przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na rok

Biuro Rzecznika

Małych i Średnich Przedsiębiorców** kwota składki na ubezpieczenie wypadkowe obliczona stopą procentową w wysokości 1,67% właściwą dla płatników składek zgłaszających w poprzednim roku kalendarzowym do ubezpieczenia wypadkowego przeciętnie miesięcznie nie więcej niż 9 osób

Koszty FUS

Ze środków Funduszu są finansowane przede wszystkim wypłaty świadczeń na rzecz ludności, w tym: emerytury i renty, dodatki do emerytur i rent (pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie) oraz zasiłki (m.in. chorobowe, macierzyńskie, pogrzebowe).

Koszty Funduszu na 2019r. zaplanowano w łącznej kwocie 246 260 366 tys. zł, tj. o 5,7% większej niż w p.w. 2018 r.

W 2019 roku wydatki poszczególnych funduszy wyodrębnionych w ramach FUS zaplanowano w kwotach:

- **165 255 425 tys. zł** – fundusz emerytalny, z którego są finansowane przede wszystkim wypłaty emerytur oraz wypłaty środków z subkonta2,
- **46 651 133 tys. zł** – fundusz rentowy, z którego są finansowane wypłaty rent z tytułu niezdolności do pracy, rent rodzinnych, dodatków wypłacanych przy emeryturach i rentach, wypłaty niektórych emerytur przyznanych z urzędu po rencie z tytułu niezdolności do pracy, zasiłków pogrzebowych, a także zadania w zakresie prewencji rentowej,
- **23 785 644 tys. zł** – fundusz chorobowy, z którego są finansowane świadczenia z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej chorobą lub macierzyństwem,

Kwoty wypłat w latach 2015-2018 r. (w mln zł)

	2015	2016	2017	2018
Zasiłki chorobowe	9 826,9	10 615,2	11 309,7	11 532,9
Zasiłki macierzyńskie	7 555,7	7 745,3	7 863,6	8 263,2
	17 382,6	18 360,4	19 173,2	19 796,0

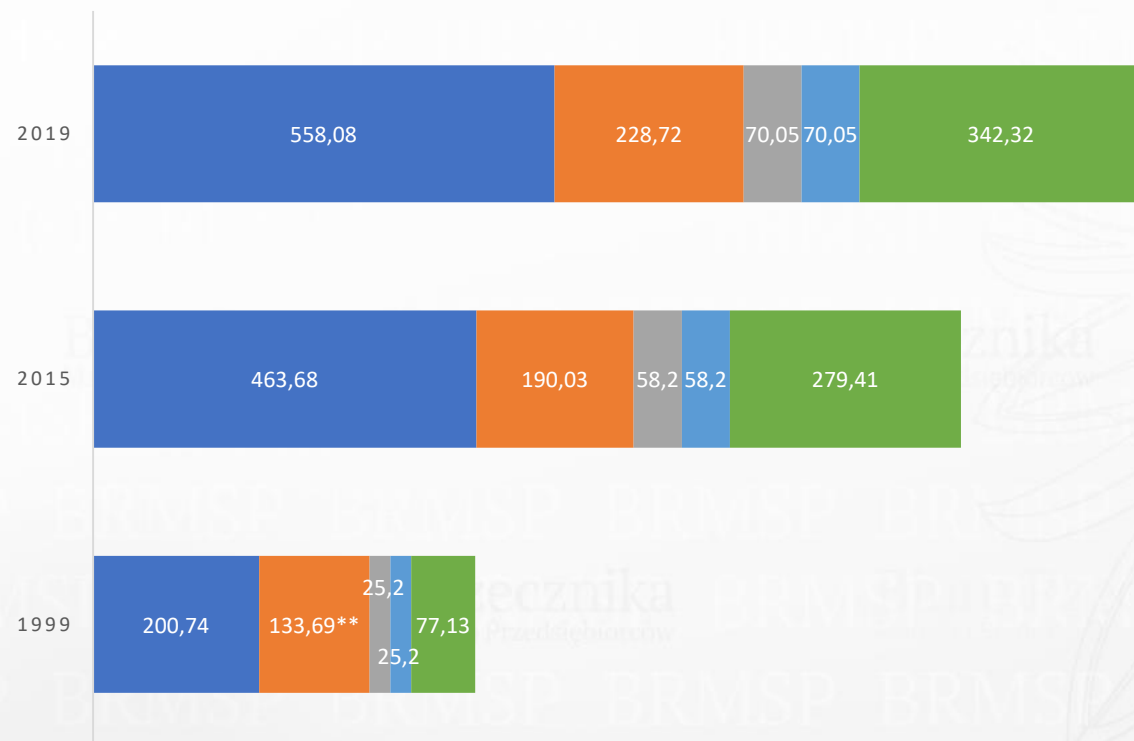
- **5 224 870 tys. zł** – fundusz wypadkowy, z którego są finansowane świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych wraz z prewencją wypadkową.

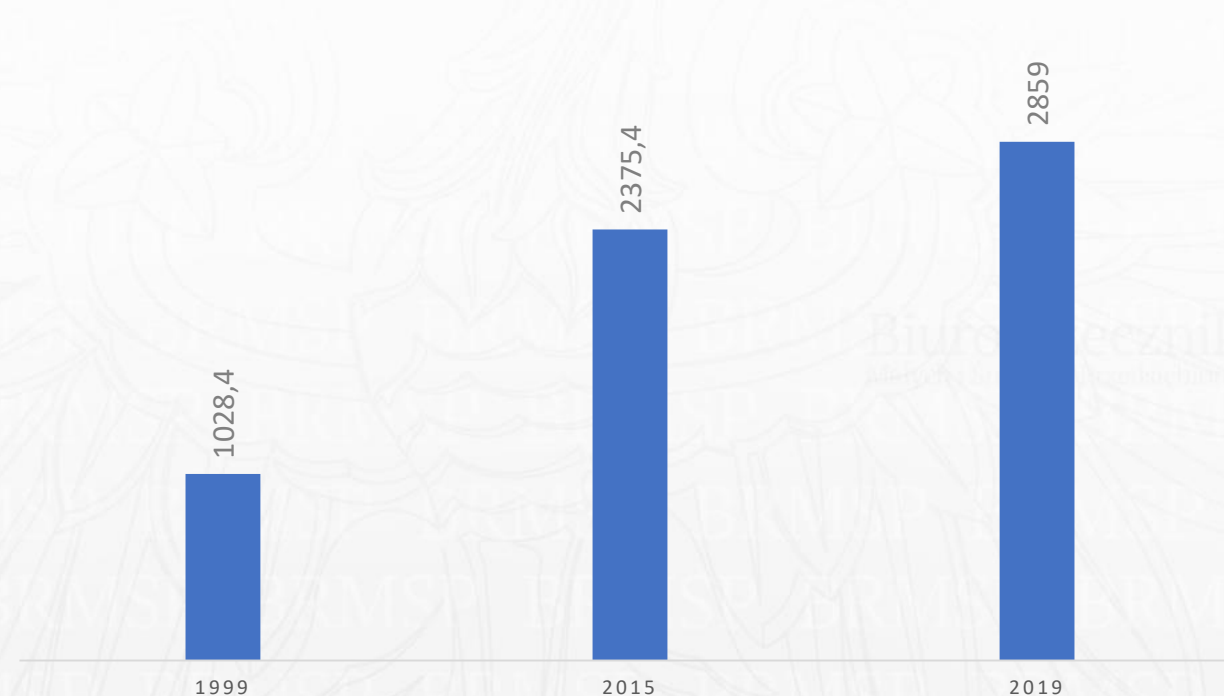
Ewolucja składek 1999 - 2019

WYSOKOŚĆ SKŁADEK W ZŁ 1999 – 2019*

■ Emerytalna ■ Rentowa ■ Chorobowa ■ Fundusz Pracy ■ Składka na ubezpieczenie zdrowotne

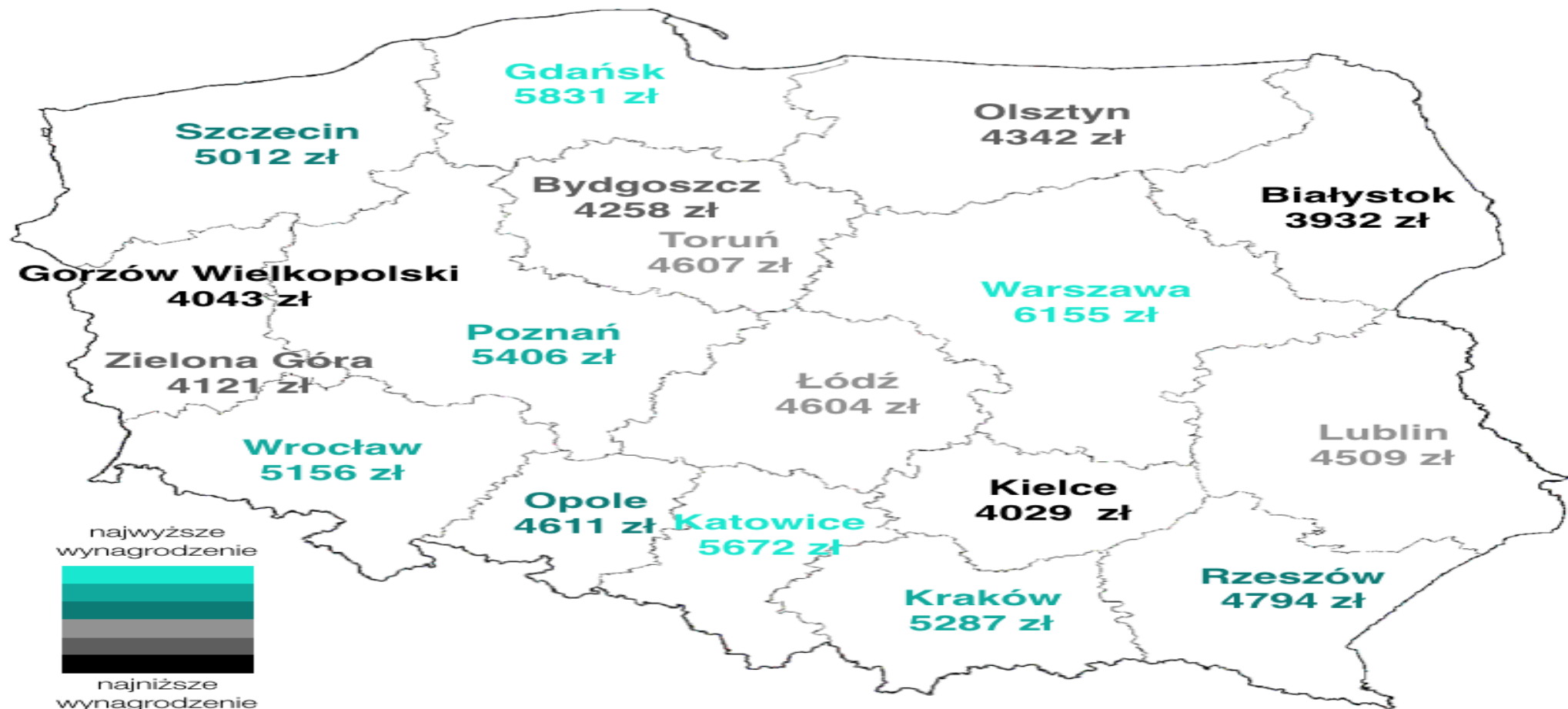
PODSTAWA WYMIARU SKŁADEK W ZŁ 1999 - 2019

* Dodatkowo należy doliczyć składkę wypadkową, której % wymiaru podstawy zmieniał się: 1999 r. – 1,62%; 2015 r. – 0,4%-3,6%; 2019 r. – 0,67%-3,33%.

** W 1999 r. % podstawy wymiaru wynosił 13%, a w 2015 r. i w 2019 r. wynosił 8%.

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE 2018 W MIASTACH WOJEWÓDZKICH

najwyższe
wynagrodzenie

najniższe
wynagrodzenie

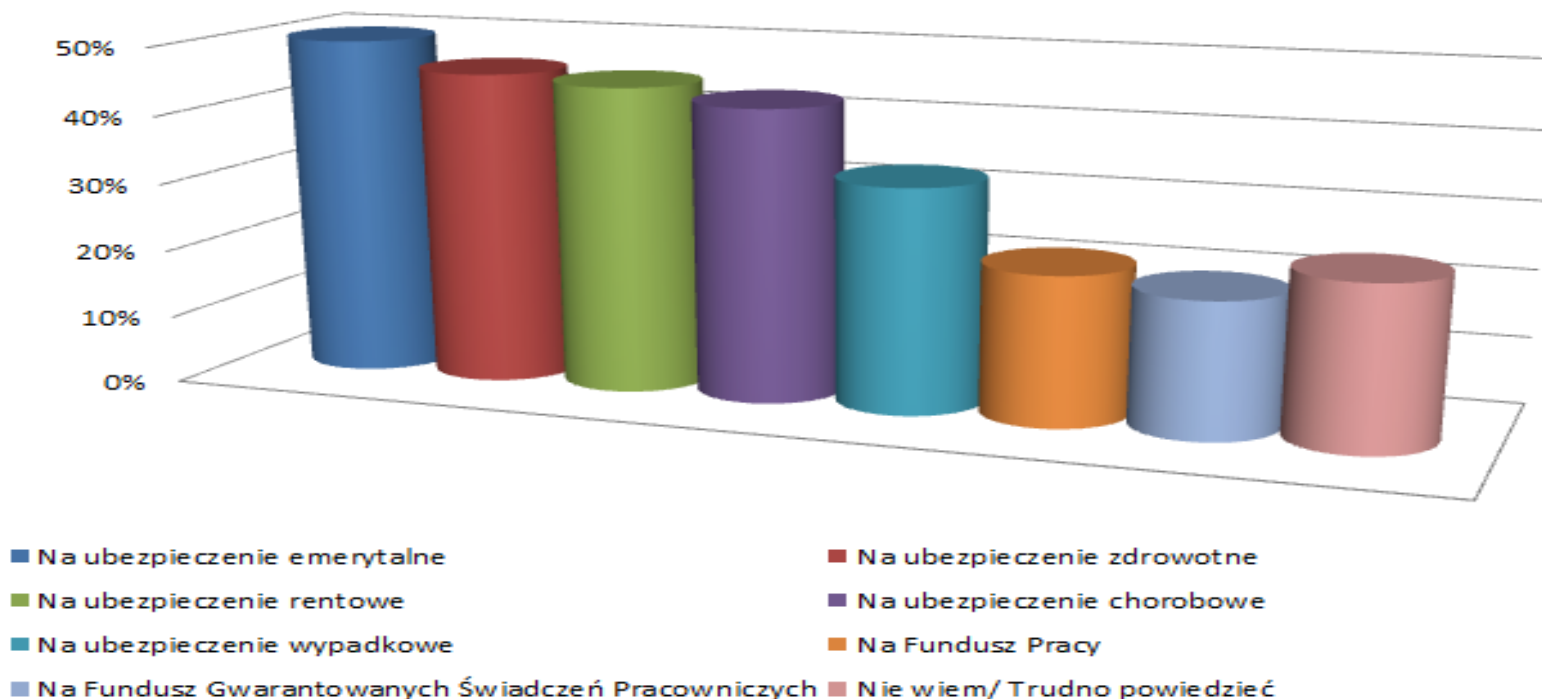
Wpływy składek oszacowano na kwotę
185 290 130 tys. zł, tj. o 4,4% wyższą niż
w 2018 r.

Plan FUS 2019 r. **244 981 507** tys. zł,
Dochody budżetu państwa w 2019 r. **387,7** mld
zł, a wydatki **416,2** mld zł.

Najlepiej znane są uprawnienia wynikające z opłacania składki na ubezpieczenie emerytalne – trzy czwarte Polaków wskazuje, że efektem opłacania tej składki jest emerytura, a błędne odpowiedzi wskazywane są przez mniej niż 10% respondentów. Niewiele mniej, bo dwie trzecie, potrafi powiązać składkę chorobową z zasiłkiem chorobowym, chociaż tutaj zarazem prawie jedna czwarta sądzi, że z tej składki pokrywane są koszty leczenia, a 16% wskazuje na rentę z tytułu niezdolności do pracy. Polacy najwyraźniej mylą ubezpieczenie chorobowe ze zdrowotnym – tylko połowa Polaków uważa, że to z tego ostatniego ubezpieczenia finansowane są koszty leczenia, ale wielu sądzi, że także zasiłek chorobowy. Ponad jedna czwarta Polaków (27%) traktuje składki na ubezpieczenie zdrowotne tak, jak na ubezpieczenia emerytalne, rentowe lub chorobowe.

Znajomość składek na ubezpieczenia społeczne Proszę wskazać te spośród niżej wymienionych składek, które są składkami na ubezpieczenia społeczne?

Główne założenia propozycji dobrowolnych ubezpieczeń społecznych

- Zmiana w ramach ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (ustawa systemowa).
- Swoboda wyboru przez „beneficjentów” dobrowolnego ZUS, któremu z ubezpieczeń społecznych chce podlegać i w jakim okresie.
- Możliwość wyboru podlegania wszystkim lub żadnemu z ubezpieczeń społecznych.

Historia ułatwień dla przedsiębiorców w zakresie obowiązku opłacania ubezpieczenia społecznego

- 24 sierpnia 2005 r. – „Preferencyjny ZUS”, możliwość zadeklarowania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w wysokości nie niższej niż 30% kwoty minimalnego wynagrodzenia przez pierwsze 24 miesiące prowadzenia działalności gospodarczej.
- 30 kwietnia 2018 r. – Pakiet „Konstytucja Biznesu”
  - Działalność nieewidencjonowana
  - Ulga na start przez pierwsze 6 miesięcy
- 1 stycznia 2019 r. – „Mały ZUS”, możliwość zadeklarowania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w wysokości uzależnionej od przychodu.

Kto może korzystać z ułatwień w zakresie obowiązku opłacania ubezpieczeń społecznych

Preferencyjny ZUS – tylko osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą (w tym wspólnicy spółek cywilnych)

Ulga na start – tylko osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą (w tym wspólnicy spółek cywilnych)

Działalność nieewidencjonowana – osoby fizyczne, których przychód w żadnym miesiącu nie przekracza kwoty 50% minimalnego wynagrodzenia i które w okresie 60 miesięcy nie wykonywały działalności gospodarczej

Mały ZUS – tylko osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą (w tym wspólnicy spółek cywilnych)

Zakres podmiotowy

Osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, Dz. U.
2018 r. poz. 647.

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Zakres przedmiotowy

- Ubezpieczenie emerytalne
- Ubezpieczenie rentowe
- Ubezpieczenie chorobowe*
- Ubezpieczenie wypadkowe**
- Fundusz Pracy*** (wówczas brak np. zasiłku dla bezrobotnych w przypadku „duży ZUS”)

* Ubezpieczenie chorobowe jest już dzisiaj dobrowolne (zasiłek chorobowy przysługuje ubezpieczonemu, który wskutek choroby jest niezdolny do pracy. Inne: świadczenia rehabilitacyjne - przysługuje osobom które wygasła prawo do zasiłku a wymagają dalszego leczenia lub rehabilitacji; zasiłek wyrównawczy - kompensuje różnice w wynagrodzeniu z powodu czasowej i częściowej niezdolności do pracy; zasiłek macierzyński; zasiłek opiekuńczy.

** W przypadku utraty zdolności do pracy w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej, podleganie ubezpieczeniu wypadkowemu daje prawo do szczególnych świadczeń typu: zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne, zasiłek wyrównawczy, jednorazowe odszkodowanie, renta z tytułu niezdolności do pracy, renta szkoleniowa, renta rodzinna, dodatek do renty rodzinnej, dodatek pielęgnacyjny, pokrycie kosztów związanych z leczeniem z zakresu stomatologii i szczepień ochronnych oraz zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne w zakresie określonym ustawą.

*** Fundusz Pracy nie jest ubezpieczeniem społecznym. (Pieniądze te przeznaczone są w szczególności na aktywizację osób bezrobotnych, czyli: zasiłki dla bezrobotnych, prace interwencyjne, roboty publiczne, szkolenie i przekwalifikowanie bezrobotnych, rozwój pośrednictwa zawodowego, rozwój systemów informatycznych, badania rynku pracy. Stan środków pieniężnych na koniec grudnia 2018 r. **15 717 115,7 mln zł.**

Zakres przedmiotowy

Jak jest obecnie

- Ubezpieczenie emerytalne - **obowiązkowe**
- Ubezpieczenie rentowe - **obowiązkowe**
- Ubezpieczenie chorobowe - **dobrowolne**
- Ubezpieczenie wypadkowe - **obowiązkowe**
- Fundusz Pracy - co do zasady **obowiązkowy**
- Ubezpieczenie zdrowotne - **obowiązkowe**

Proponowane zmiany

- Ubezpieczenie emerytalne - **dobrowolne**
- Ubezpieczenie rentowe - **dobrowolne**
- Ubezpieczenie chorobowe - **dobrowolne**
- Ubezpieczenie wypadkowe - **dobrowolne**
- Fundusz Pracy - **dobrowolne**
- Ubezpieczenie zdrowotne - **obowiązkowe**

Zmiany dostosowawcze

Proponowane rozwiązanie oprócz nowelizacji ustawy systemowej wymagałoby m.in. zmian w:

- ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
- ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Zmiany systemowe

Ubezpieczenia społeczne to nie tylko ustawa systemowa. Wobec powyższego proponowana zmiana wymagać będzie również działań o charakterze systemowym, związanych w pierwszej kolejności z zapobieganiem sytuacji polegających na „wpychaniu” ludzi w samozatrudnienie oraz ograniczaniu klina podatkowego, które to już dziś są zjawiskami coraz bardziej problematycznymi.

Minister Teresa Czerwińska na pytanie „co zatem państwo zrobi z pracownikami już wypchniętymi na samozatrudnienie? Odpowiedziała: „na pewno nie podejmujemy działań – czy to legislacyjnych czy administracyjnych – ze skutkami wstecznymi. Będziemy walczyli z umowami śmieciowymi, o to by pracownik miał lepszą pozycję wobec pracodawcy. **Mam nadzieję, że szara strefa też się zmniejszy. Będzie to służyło szerszemu celowi społecznemu. Doszliśmy do wniosku, że po trudnych latach transformacji budowy silnej gospodarki przyszedł czas na większą troskę o rynek pracy”***.

W dniu 24 kwietnia 2019 r. Rada Ministrów przyjęła Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2019-2022.

5.1. Uszczelnienie kwalifikacji przychodów do źródła „pozarolnicza działalność gospodarcza”
Cel: ograniczenie skali zjawiska nieuprawnionego kwalifikowania przychodów otrzymywanych przez osoby fizyczne do źródła „pozarolnicza działalność gospodarcza” i w efekcie ograniczenie arbitrażu podatkowego i dualizmu rynku pracy. Minister Finansów w porozumieniu z Ministrem Przedsiębiorczości i Technologii, Ministrem Inwestycji i Rozwoju oraz Radą Dialogu Społecznego wypracują konsensualne regulacje uszczelniające kwalifikację przychodów do źródła „pozarolnicza działalność gospodarcza”, minimalizując ingerencję w swobodę wyboru modelu, w którym przedsiębiorcy prowadzą swoją aktywność gospodarczą.
Narzędzia: zmiana ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz inne regulacje uszczelniające kwalifikację przychodów do źródła „pozarolnicza działalność gospodarcza”.
Adresaci: osoby fizyczne oraz podmioty zatrudniające takie osoby.
Organ odpowiedzialny: Minister Finansów, Szef Krajowej Administracji Skarbowej, Minister Przedsiębiorczości i Technologii, Minister Inwestycji i Rozwoju.
Termin: planowane wejście w życie rozwiązania – 1 stycznia 2020 r.

Jak wyjaśniło, już po przyjęciu WPF, w odpowiedzi na pytania money.pl Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii, "dziś mamy już rozwiązania, które pozwalają na ograniczenia w zakresie samozatrudnienia". Zdanie mrożące krew w żyłach niemal 3 mln samozatrudnionych w Polsce. Resort uspokaja jednak, że chodzi o ustawę o podatku dochodowym, która wyklucza prowadzenie działalności gospodarczej jedynie w sytuacji, gdy spełnione są łącznie trzy wymienione w jej treści warunki.

Mowa o przeniesieniu odpowiedzialności na zlecającego, **wykonywanie prac pod kierownictwem, w miejscu i czasie wyznaczonym przez zlecającego oraz braku ryzyka gospodarczego po stronie prowadzącego "firmę"**. MPiT zapewnia, że prace nad realizacją założenia zapisanego w WPF będą prowadzone w taki sposób, by "nie utrudniać życia przedsiębiorcom". Z drugiej strony przyznaje, że w razie dostrzeżenia luk w obecnych przepisach dopuszcza możliwość stworzenia "nowych obostrzeń", by po chwili znów łagodzić ton.

"Nie możemy też zgodzić się z tezą, że samozatrudnieni nie ponoszą ryzyka gospodarczego. Jest ona fałszywa" - czytamy w odpowiedzi otrzymanej z biura prasowego MPiT. Resort odrzuca także wizję, w której posiadanie tylko jednego kontrahenta będzie automatycznie uznane za nadużycie.

"Praktyka gospodarcza jest dużo bardziej skomplikowana niż nam się wydaje w teorii" - podsumowuje biuro prasowe MPiT.

M. Lis, Testu przedsiębiorcy może i nie będzie, ale samozatrudnieni będą sprawdzani. "Mamy rozwiązania,, 7.04.2019,

<https://www.money.pl/podatki/testu-przedsiębiorcy-może-i-nie-bedzie-ale-samozatrudnieni-beda-sprawdzani-mamy-rozwiazania-6378078643894401a.html>,
dostęp: 8.05.2019.

Dziękuję za uwagę

Marek Woch

Dobrowolność ZUS w Polsce

Biuro Rzecznika
Małych i Średnich Przedsiębiorców

Warszawa, 9 maja 2019 r.